

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Marek Hattas, primátor mesta Nitry
Číslo materiálu:	686/2024
Názov materiálu:	Informatívna správa – prevádzková bezpečnosť drevín v meste Nitra.
Spracovateľ:	Štefan Lančarič – vedúci OŽP
Napísal:	Štefan Lančarič – vedúci OŽP Denisa Halajová – odborný referent OŽP
Prizvať:	-
Dátum rokovania MZ:	24.10.2024
Dátum vyhotovenia:	10.10.2024

Návrh na uznesenie:	„na osobitnej strane“
----------------------------	-----------------------

Podpis predkladateľa:	
------------------------------	--

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo v Nitre

pre r o k o v a l o

Informatívnu správu - prevádzková bezpečnosť drevín v meste Nitra

b e r i e n a v e d o m i e

Informatívnu správu - prevádzková bezpečnosť drevín v meste Nitra.

o d p o r ú č a

primátorovi mesta Nitra prijať do rozpočtu mesta Nitra pre rok 2025 opatrenia v oblasti personálneho a finančného zabezpečenia pasportizácie drevín, ako i výkonu údržby drevín v meste s cieľom zvýšenia prevádzkovej bezpečnosti drevín na území mesta Nitra, v súlade s navrhovanými opatreniami obsiahnutými v informatívnej správe.

INFORMATÍVNA SPRÁVA – PREVÁDZKOVÁ BEZPEČNOSŤ DREVÍN

1. SITUÁCIA V ROKU 2024

V priebehu letných mesiacov 2024 sme v Nitre zaznamenali niekoľko živelných udalostí, ktoré okrem iného mali významný negatívny vplyv na prevádzkovú bezpečnosť drevín v meste. Pri odstraňovaní následkov i v pozície prvej zásahovej zložky asistovali Hasičský a záchranný zbor SR, ako i Mestská polícia:

HaZZ - VÝJAZDY

26.6.+ 27.6. - zásahy v Nitre - 7
12.7.+ 13.7. - zásahy v Nitre - 30
20.8.+ 21.8. - zásahy v Nitre - 4

poznačené volania z Nitry 19 mimo tých 7 výjazdov
poznačené volania z Nitry 6 mimo tých 30 výjazdov
poznačené volania z Nitry 9 mimo tých 4 výjazdov

MSP - VÝJAZDY

01.07. - 31.08.2024
spadnuté dreviny 39 ks
(Klokočina 19, mesto 20)

Obr. 1: Cyklotrasa Krškany – 3 dni po búrke.

Obr. 2: Mestský park – časť Nový park

Obr. 3: Parčík Vašinová ul. – pred sprataním strom padol krížom cez ulicu.

Vzhľadom na postupujúcu klimatickú zmenu a s tým súvisiace extrémny počasie v Nitre za ostatné 3 roky zaznamenávame rastúce množstvo extrémnych búrok spojených s privalovými dažďami a nárazovým vetrom. Podľa klimatických scenárov sa už v roku 2030 očakáva:

- priemerná ročná teplota vyššia o 2 až 4°C,
- menej dní s mrazom (niekde pokles až o 14 dní ročne),
- viac letných dní (s teplotou nad 25°C) a tropických dní (nad 30°C),
- častejšie obdobia sucha v lete, v nížinách výraznejší pokles množstva zrážok (o 15%),
- častejší výskyt privalových dažďov (v niektorých častiach o 30%),
- menej snehu, v niektorých častiach až o 15%,
- častejšie búrky a silný vietor

Nebezpečenstvo okrem bezprostredného pádu konárov / stromov počas búrky, kedy sa obyvatelia poväčšine zdržiavajú v bezpečí, tkvie v tom, že opakovane zaznamenávame pády konárov / vývraty stromov niekoľko dní po búrkach, nakoľko stromy reagujú na zmenené stanovištné podmienky, napr. podmáčanie, a pod., s oneskorením. Vtedy už svieti slnko a obyvatelia sa voľne pohybujú po meste.

Každý jeden konár a strom predstavujú potenciálne nebezpečenstvo pre zdravie a život občanov! Zároveň, stromy sú najlepšou odpoveďou samosprávy na klimatickú zmenu.

2. AKO REAGUJEME

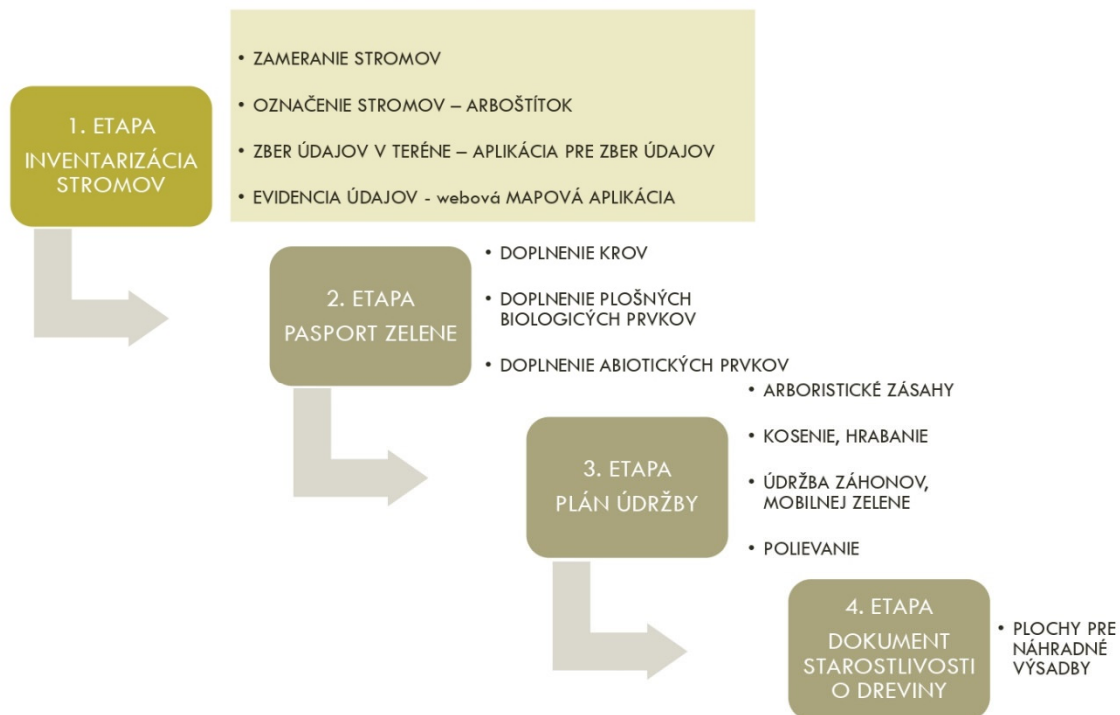
- Výber taxónov prispôsobujeme zložitým podmienkam mestského prostredia
- Technológie výsadby – prekoreňovacie bunky, štruktúrne substráty
- Pravidelná cyklická zálievka nových výsadiel – 5 rokov.
- Rez stromov – nemôžeme odoberať veľké plochy asimilačných orgánov – menej a častejšie
- **Zvýšené náklady na údržbu:** „Kedysi bol na zeleň rozpočet 80 miliónov korún pre celú Prahu, a to vrátane kosenia alebo rezov, občas sa niečo vysadilo. Teraz je tento rozpočet len na starostlivosť

o stromy a celková čiastka na údržbu zelene je niekoľkonásobne vyššia“. – tu ešte nie sme.... In: Sakury nám teď odcházejí ve velkém. Hodně sázíme duby a jilmý, říká expertka na městskou zeleň, Irena Buřivalová|09. května 2024| Klimatická změna, Zemědělství| městská zeleň, Praha, stromy

3. PASPORT DREVÍN

V roku 2024 stále nie sú zmapované a zamerané dreviny na území mesta Nitra. Mesto Nitra zabezpečuje údržbu na cca 270ha zelených plôch. Nevieme, koľko stromov sa na týchto plochách nachádza. S cieľom optimalizácie manažmentu stromov sme v roku 2023 – 2024 začali za využitia interných kapacít OŽP a referentov GIS ÚHA budovať evidenčný a manažérsky nástroj – elektronický pasport drevín v Nitre:

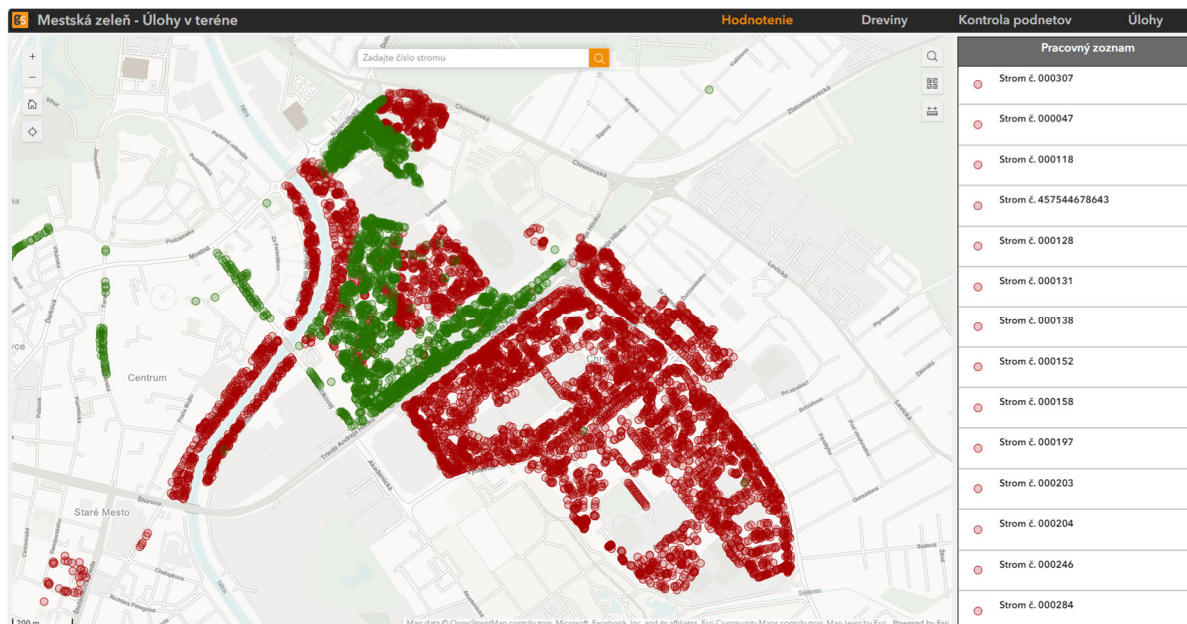
- základný dokument pre efektívnu správu majetku mesta,
- poskytuje prehľadný a vecný výklad o evidencii jednotlivých prvkov tak, aby uľahčoval plánovanie bežnej údržby zelene a znižoval ekonomické náklady,
- lokalizuje sledované prvky: Biologické : stromy, kry, trávniky, záhony, živé ploty, vodné plochy, Vybavenosť plôch zelene: lavičky, smetné koše, ihriská, fontány, závlahy, informačné tabule (majetok mesta)
- jednoduchý súpis prvkov a lokalizácia x komplexný dokument s manažmentom údržby a návrhom výsadby
- implementácia do geoinformačného systému obce – mapová aplikácia

Obr. 4: Nachádzame sa v 1. etape budovania pasportu, avšak z pohľadu prevádzkovej bezpečnosti drevín v tej najzásadnejšej.

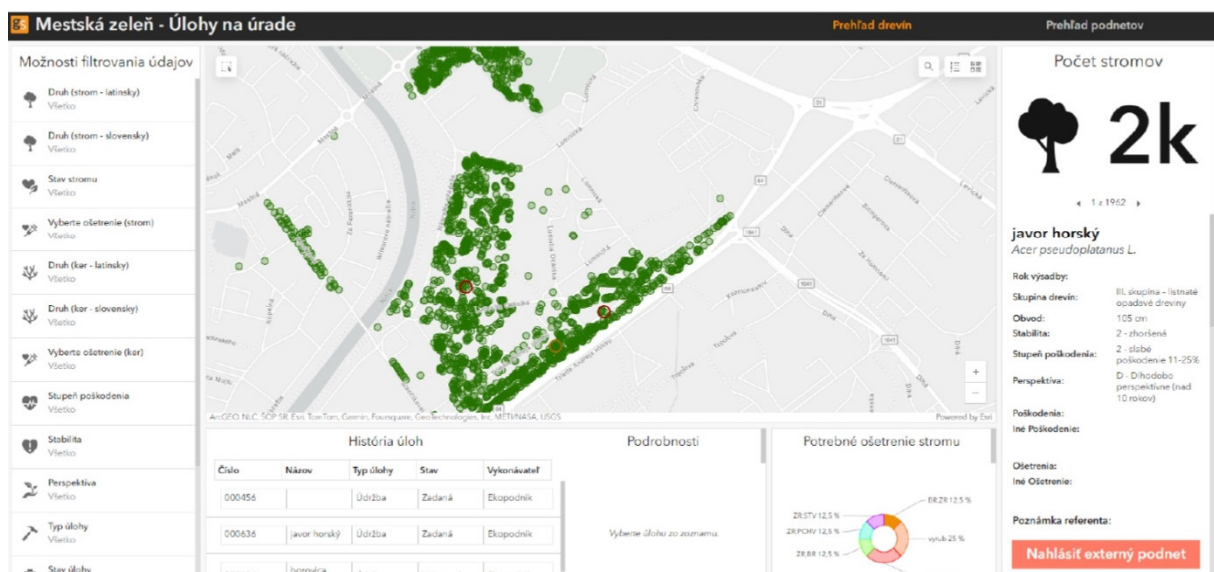
Moduly správy zelene mesta Nitra, ktorými disponujeme:

- Mestská zeleň – Úlohy v teréne
- Mestská zeleň – Inšpektor verejného poriadku
- Mestská zeleň – Aplikácia pre občana
- Mestská zeleň – Stredisko mestských služieb
- Mestská zeleň – Úlohy na úrade
- Mestská zeleň (základné informácie o stave)
- Ochrana drevín – správne konania
- Ochrana drevín – správne konania pre občana

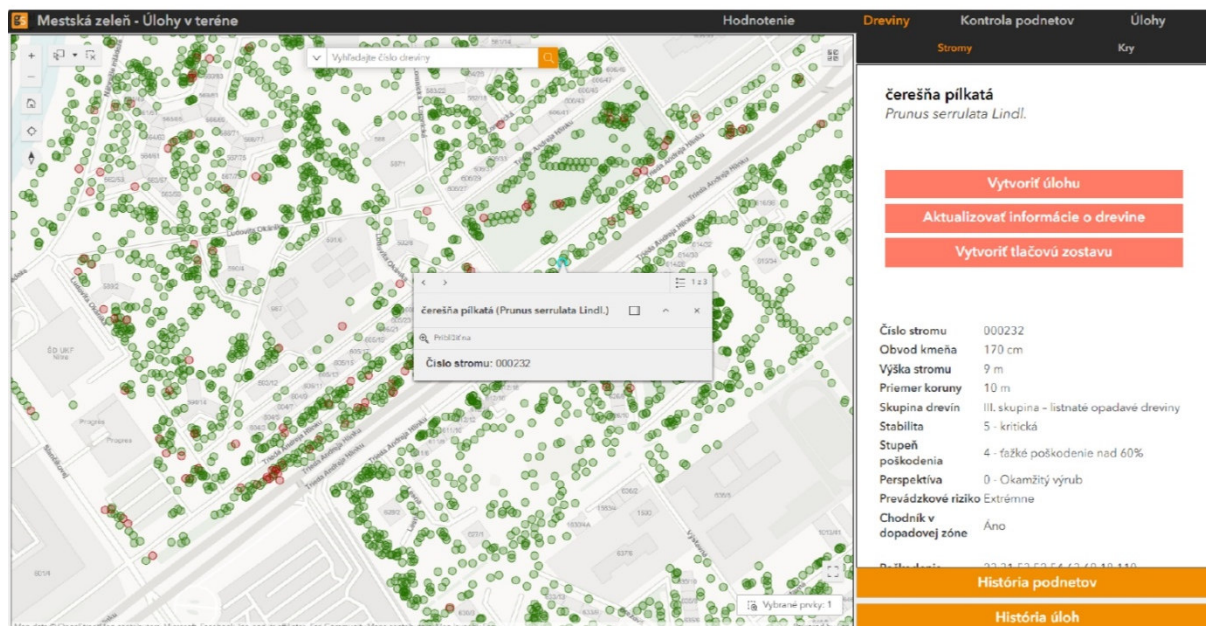
Obr. 5: Zelená farba – arboristické posúdenie, červená farba – označenie drevín štítkom zatiaľ bez hodnotenia

MODUL MESTSKÁ ZELEŇ – ÚLOHY NA ÚRADE

Obr. 6: Manažérsky nástroj pre kontrolu a monitoring prevádzkovej bezpečnosti stromov – OŽP

MODUL MESTSKÁ ZELEŇ – ÚLOHY V TERÉNE

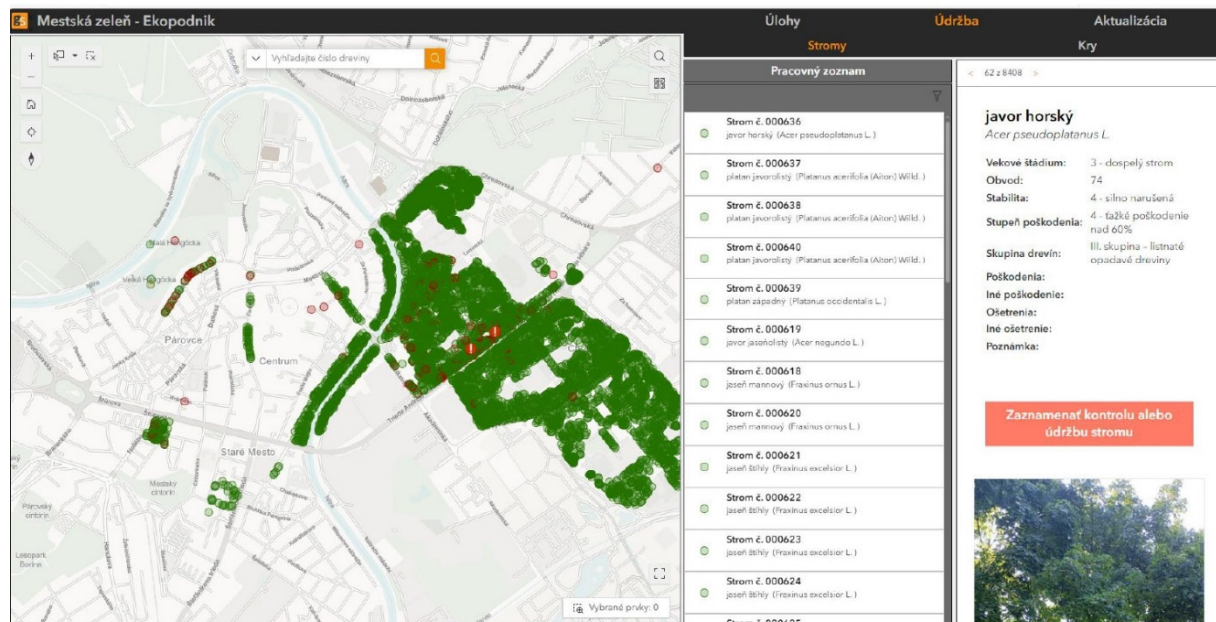
Obr. 7: Manažérsky nástroj údržby zelene – aktualizácia dát v reálnom čase, tvorba databázy u jednotlivých drevín.

MODUL MESTSKÁ ZELEŇ – KARTA STROMU

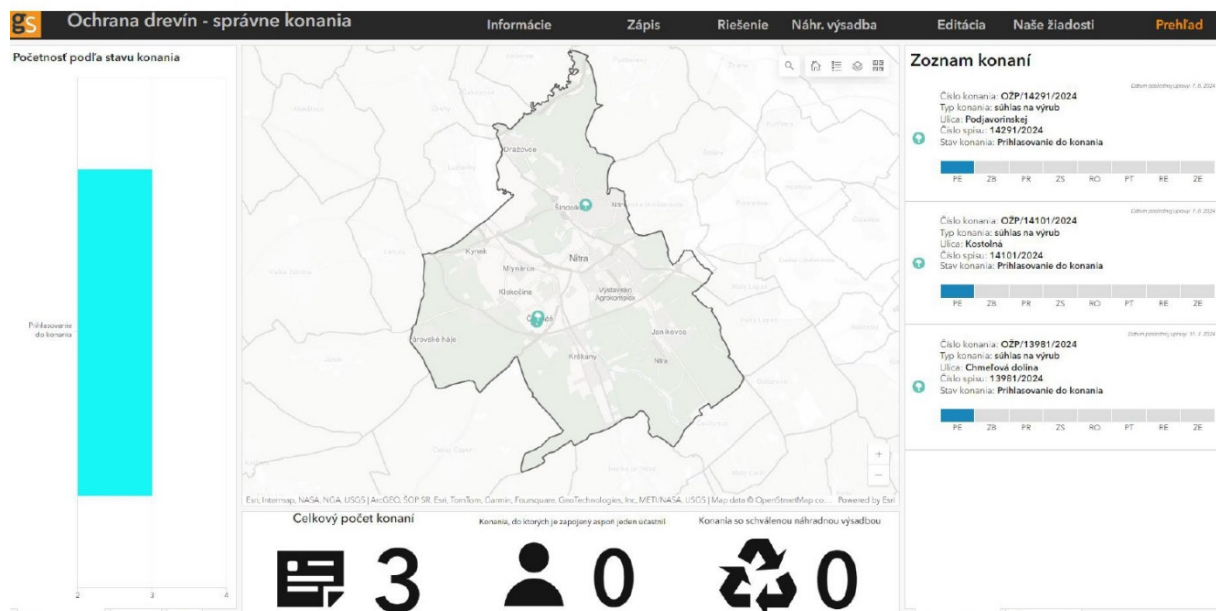
Obr. 8: Príklad evidencnej karty jednotlivých stromov, poloha, fotodokumentácie, história ošetrorení a pod.

MODUL MESTSKÁ ZELEŇ – MESTSKÉ SLUŽBY

Obr. 9: Manažérsky nástroj pre výkon údržby – orezy a výruba drevín – SMS.

MODUL VÝRUBY – SPRÁVNE KONANIA

Obr. 10: Digitalizácia správnych konaní o výruboch drevín, s možnosťou nahliadania do stavu vybavenia žiadosti zo strany občanov.

- V súčasnosti k 10/2024 je arboštítikom označených 11247 drevín.
- Arboristickým hodnotením prešlo 4300 drevín.
- **Na výrub / okamžitý výrub je navrhnutých 345 drevín – 8,023%.**
- Predpokladaný počet drevín v správe mesta 50 000+.
- Náklad na hodnotenie 1 stromu cenová úroveň 2024 je cca 5,00€ + DPH.
- Denne je možné zhodnotiť asi 40 – 60ks drevín.
- Predpokladaný investičný náklad pri obstarávaní externého zhotoviteľa pasportu 300 000€ +.
- Pri nárazovom obstaraní dát nedisponujeme /OŽP/ personálnymi a finančnými kapacitami pre správu dát a realizáciu navrhovaných opatrení.
- OŽP má v rámci organizačnej štruktúry voľnú pracovnú pozíciu – dendrológ. Ide o úplné minimum na zabezpečenie správy pasportu drevín. Pri superhrubej mzde na úrovni 2500€ sú náklady na interného zamestnanca pokrývajúceho množstvo pracovných úloh a činností pre Mesto Nitra výhodnejšie, než jednorazové obstaranie pasportu drevín, bez možnosti jeho nasledovného spravovania.
- Vzhľadom na fakt, že pasport je postavený na platforme GIS, bude nutné na OŽP riešiť i pracovnú pozíciu referenta pre GIS.

4. CIELOVÝ STAV

4.1 Posilnenie personálnych kapacít

- **Napĺňanie a spravovanie dát pasportu zelene (MsÚ - OŽP)**
 - 2x dendrológ
 - 1 x referent pre GIS
- **Výkon údržby zelene (Stredisko mestských služieb)**
 - 1 x inšpektor mestskej zelene
 - 2 x arborista
 - technické vybavenie /vozový park, náradie/.

4.2 Posilnenie finančných kapacít umožňujúcich:

- pravidelné arboristické ošetrovanie vyplývajúce z hodnotenia stromov
- **vyplýva z toho trestnoprávna zodpovednosť – VEDEL A NEKONAL**
- 80 – 90% drevín - kontrola 1 x 5 rokov
- vybrané dreviny - kontrola 1 x 3 roky
- rizikové stromy 1 x 1 rok
- kontrola dynamických väzieb 1 x 2 roky
- rozvojová údržba mladých stromov do 5 rokov po výsadbe

Dôvodová správa:

Informatívna správa – prevádzková bezpečnosť drevín v meste Nitra sa predkladá na prerokovanie Mestskej rade a Mestskému zastupiteľstvu v Nitre v súlade s **Uznesením Komisie pre životné prostredie, verejný poriadok a komunálne činnosti č. 33/2024**: „Komisia pre životné prostredie, verejný poriadok a komunálne činnosti odporúča vedúcemu odboru ŽP prípravu materiálu na prerokovanie do Mestskej rady a Mestského zastupiteľstva, ktoré sa bude konať v 10 2024, informatívnu správu o Štave zelene v Meste Nitra a prevádzkovej bezpečnosti drevín, za účelom informovania aj ostatných poslancov MZ, vrátane zapracovania potrebných výdavkov, ktoré by mali byť zapracované do ďalšieho rozpočtu odboru“.

Súčasťou informatívnej správy je i rámcová kalkulácia nákladov na obstaranie, resp. personálne zabezpečenie spracovania Pasportu zelene pre Mesto Nitra. Systematizáciou a zberom dát v oblasti prevádzkovej bezpečnosti drevín odbor životného prostredia Mestského úradu v Nitre reaguje, a do budúcnosti sa snaží predchádzať škodám na majetku a potenciálnemu ohrozeniu zdravia a životov občanov mesta. Trendy v oblasti zmeny klímy sú alarmujúce. Dreviny v meste sú vystavené extrémom počasia, ktoré nie sú schopné vo všetkých prípadoch v reálnom čase kompenzovať. To, že v priebehu leta 2024 neboli zaznamenané škody na zdraví obyvateľov mesta v dôsledku pádu konárov a celých stromov, je z pohľadu pravdepodobnosti iba šťastie. Sanácia škôd po živelných pohromách viazala väčšinu kapacít OŽP a SMS počas leta 2024, na úkor vybavovania iných odôvodnených žiadostí občanov a poslancov mesta.

Spracovanie pasportu drevín, personálne zabezpečenie odboru s cieľom správy dát v pasporte, prispieje k prevencii a zvýšeniu prevádzkovej bezpečnosti stromov v strednodobom horizonte, vrátane adresného objektívneho plánovania prác a financií do rozpočtu odboru v danej oblasti.

Klíma sa mení, samosprávy musia reagovať a zmeniť prístup k oblasti prevádzkovej bezpečnosti, údržby a manažmentu stromov v sídle. Stromy v meste sa stávajú nosnou témou pre oblasť tvorby a ochrany životného prostredia. Od predloženého materiálu okrem informatívnej hodnoty si sľubujeme i to, že informácie a požiadavky obsiahnuté v Informatívnej správe napomôžu poslancom MZ rozhodnúť sa pri hlasovaní o rozpočte pre rok 2025 a ďalšie roky o prioritách v prospech bezpečnosti obyvateľov.